

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för utbildningsvetenskap

Babblarna som språkmaterial

En intervjustudie om att använda Babblarna som ett material
för att stödja de yngsta barnens språkutveckling

Lindberg, Jenny
Åberg, Jessica

2015

Examensarbete, Grundnivå (yrkesexamen), 15 hp
Didaktik
Förskolläraryrket

Handledare: Monica Hallström
Examinator: Annie Hammarberg

Lindberg, J., Åberg, J. (2015). *Babblarna som språkmaterial*. Examensarbete i didaktik. Förskolläraryrket. Akademin för utbildning och ekonomi. Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

I denna studie redogörs för hur några förskolepedagoger arbetar med språkmaterialen Babblarna utifrån deras mål att främja barns språkliga utveckling. Babblarna är ett material som bygger på att användas i barngrupp och som då blir som social aktivitet. Studiens syfte är att undersöka hur förskolepedagogerna ifråga arbetar med Babblarna samt att granska hur de uppfattar att barnen utvecklas genom språkmaterialen. I materialen med Babblarna finns bl.a. som plastfigurer, böcker och spel.

Undersökningen har genomförts med hjälp av intervjuer med åtta förskolepedagoger som arbetar inom förskolan och med de yngsta barnen. Det resultat vi fått fram och förskolepedagogernas intervjusvar har tolkats utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Samtliga förskolepedagoger som deltog i studien uppfattar ett tydligt intresse hos barnen i arbetet med Babblarna. Materialet med Babblarna har dessutom utvecklats vidare av förskolepedagogerna. Genom olika aktiviteter kring Babblarna blir det ett verktyg för att främja barnens språkliga utveckling.

Nyckelord: Babblarna, förskola, språkmaterial, språkutveckling

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.3 Böckerna om Babblarna	3
1.4 Sång och musik.....	4
1.5 Karlstadsmodellen	4
1.6 TAKK.....	5
2. Litteraturgenomgång	6
2.1 Barns språkutveckling och dess betydelse för vidare utveckling	6
2.2 Läsningens betydelse för språkutveckling.....	7
2.3 Delaktighetens betydelse för språkutveckling.....	8
2.4 Sången och den fonologiska och språkliga medvetenheten	8
2.5 Teoretiska perspektiv på barns språkutveckling.....	8
2.6 Styrdokument	10
3. Metod.....	11
3.1 Urval	11
3.2 Genomförande	11
3.3 Bearbetning av insamlad data.....	12
4. Resultat	13
4.1 Babblarna kommer till förskolan	13
4.2 Användning och utveckling av Babblarna.....	13
4.3 Efter arbetet med Babblarna	15
4.4 Eventuellt fortsatt arbetet med Babblarna	16
5. Diskussion	17
5.1 Metoddiskussion.....	17
5.2 Resultatdiskussion	17
5.3 Slutdiskussion.....	19
6. Referenser.....	20
7. Bilagor	22
Bilaga 1 - Intervjufrågor	22
Bilaga 2 - Informationsbrev.....	23
Bilaga 3 - Bilder av Babblarna	24

1. Inledning

I Läroplanen för förskolan, Lpfö 98 (Skolverket, 2010) läggs stor vikt vid att varje barn får känna sig viktig och känna att de gör framsteg och att de är delaktiga i barngruppen.

Riddersporre och Persson (2010) betonar språkets roll i barnens lek. Barn som har en bra språklig förmåga har lättare att göra sig förstådd och har då större chans att komma med i lekgemenskapen menar Riddersporre och Persson. De tar upp lekens betydelse för barns utveckling och att barn i rollek kan vidga sin världsbild och få ett mindre egocentriskt perspektiv, vilket är viktigt för social kompetens.

Spencer, Kaschak, Jones och Lonigan (2014) anser att vikten av barns språkutveckling under förskoletiden är viktig. Det är ett stöd barnen får under den tiden i livet som de påverkas i deras utveckling av språk i skolan och även senare i livet, vilket gör arbetet med att utveckla barns språk i förskolan viktigt.

Genom att förskolepedagoger arbetar för att ge barnen en bra och trygg grund i deras utveckling erövrar barnen förhoppningsvis kunskap genom socialt samspel, lek och utforskande (personlig kommunikation, maj 2015). Förskolepedagoger har därmed i uppdrag att ge barnen grunden i deras livslånga lärande. I Lpfö98 nämns det att förskolepedagogerna ska sträva efter att varje individ på ett nyfiskt sätt kan utveckla sitt talspråk och ordförråd genom att kunna lyssna, reflektera och kunna kommunicera med andra. Varje barn ska även stimuleras till att utveckla ett intresse för att använda bilder och texter samt att kunna använda dessa i kommunikation.

Förskolepedagogerna ska i sitt arbete anpassa aktiviteterna i barngruppen för att alla ska känna sig delaktiga samt känna att de utmanas i kommunikation och att de känner att det är både roligt och meningsfullt att lära sig nya saker. Eftersom språket spelar en betydande roll i det sociala samspelet och genom att det även utvecklas i mötet med andra har det gjort oss som blivande förskollärare mer intresserade av språkutveckling hos barn.

Under vår utbildning till förskollärare har vi tagit del av litteratur som riktat in sig på litteracitet och barns språkutveckling. Litteracitet är ett bredare ord för olika sociala aktiviteter där använder sig av talspråk, bilder, tecken, skrift eller symboler (Axelsson, u.å.). Även Björklund (2008) tar upp begreppet litteracitet och att det är ett bredare sätt att tala om läsande och skrivande som även innefattar tecken och bilder. Under den sjätte terminen i vår förskolläraryt utbildning ingick tio veckors verksamhetsförlagd utbildning (VFU) som vi genomförde i vår sin kommun. Under den här VFU-perioden kom vi i kontakt med och blev intresserade av arbetet med att stödja barns språkutveckling med hjälp av språkmaterialet Babblarna och tecken som stöd. I språkmaterialet Babblarna ingår även användningen av tecken för att förstärka det talade språket. Det är Anneli Tisell (u.å.) som har startat upp arbetet med Babblarna och det är också Tisell som är skaparen av Babblarna som bygger på Karlstadsmodellen, vilket är en modell som utvecklats av professor Iréne Johansson (1970) för att stödja barn med störningar i språkutvecklingen. Karlstadsmodellen innebär att barnen ska ha rätt att lära sig, utvecklas och att använda språket. Visionen är att kunna främja ett liv för individen med respekt, delaktighet och lika värde och därigenom ett mer humant samhälle (Tisell, u.å.).

Det perspektiv som vi valt att skriva examensarbetet utifrån är det sociokulturella perspektivet som innebär att vi människor är olika individer och att barnen lär sig av varandra. När barn exempelvis leker utvecklas de och lär av varandra. Mer om detta

perspektiv länge fram. Vi har även valt att skriva ur ett didaktiskt perspektiv som innebär att förskolepedagoger i detta fall ser till frågorna, varför arbetar de med Babblarna? Hur de arbetar med Babblarna? samt för vem använder det materialet med Babblarna och vad gör det med materialet?

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur förskolepedagoger arbetar med att främja barns språkutveckling och då med språkmaterialet Babblarna. Som en grund till studien kommer vi att använda oss av följande frågeställningar:

- Hur kan språkmaterialet Babblarna användas på olika sätt för att stödja barn i deras språkutveckling?
- Hur uppfattar pedagogerna att barnens språkutveckling främjas genom arbetet med Babblarna?

1.2 Materialet om Babblarna och vad de bygger på

I detta avsnitt förklaras i nämnd ordning innebörden av Babblarna¹. Vi beskriver även innebörden av Karlstadsmodellen som Babblarna bygger på. Eftersom det i materialet ingår användning av tecken så kommer vi även att förklara vad TAKK (tecken som stöd) innebär.

Babblarna består av sex olika figurer (Babba, Bibbi, Bobbo, Dadda, Diddi och Doddo) som används för att hjälpa barn i deras tidiga språkutveckling. Babblarna har sitt eget språk och arbetet med det bygger helt och hållet på ljuden av deras namn. Enligt grundaren av materialet Babblarna, Tisell får barnen möjlighet att härma deras ljud/namn och lär sig därmed att använda betoningar och får en melodi i sitt språk. Babblarna är ett socialt och lekfullt sätt att arbeta med språket (Tisell, u.å.).

Ovanstående resonemang kring Babblarnas namn hör enligt oss ihop med den fonologiska medvetenheten som Sherry Brown (2014) forskat kring. Brown anser att den fonologiska medvetenheten innebär att barn har förmågan att inse att alla ord består av en mängd olika ljud. Även forskning kring den fonologiska medvetenheten som gjorts av Lane (2007) lyfts fram av Sherry Brown. Lane anser att barn tidigt bör få en grund i fonologisk medvetenhet för att i senare skede kunna utvecklas och få en kunskap inom läsning. Morrow (2005) påpekar att den fonologiska medvetenheten utvecklas genom upplevelser. De yngsta barnen lär sig ord genom att dela upp dem i olika grupperingar med stavelser och ljud. De utvecklar under sina första en förståelse för att ord kan bestå av flera olika ljud och att de ljuden tillsammans bildar ord. Genom att barnen deltar i ordlekar som anordnas i förskolan lär de sig att känna igen de olika ordens mönster och använder sin nyfunna kunskap till att bilda ord (a.a.). Svensson (2009) nämner att när barnen börjar lära sig att använda ljuden i orden så strävar de efter att få en relativt stor kontrast mellan dem i sin språkljudskombination. Svensson förklarar detta som att barnen sammanflätar ljud långt fram i munnen med stängd mun tillsammans med ljud som görs långt bak i munnen och med öppen mun. Som exempel tar hon upp följande ljud, ”ma-ma”, ”ba-ba”, ”da-da”, ”na-na” och ”pa-pa”. Dessa ljud kan kopplas till vad figurerna heter i materialet. Babblarna som även de har namn som ljudas uppdelat i två ord som t.ex. ”ba-bba”, ”da-dda”. Även Smidt (2010) tar upp att de yngre barnen härmar ljud och leker med ljud som en övning av det talade språket som t.ex. ”aba aba” eller ”da” och ”ba”.

¹ En bild som visar allt material som nämns i detta examensarbete finns att tillgå på bilaga 3.

Förutom att materialet Babblarna består olika plastfigurer (se ovan) ingår det även sex böcker, spel samt ett tåg som plastfigurerna kan åka i. Nyligen har Babblarna även kommit som gosedjur samt också som sex nya Babblare. Dessa nylanserade figurer har fått namnen Gagga, Giggi, Goggo, Faffa, Sissi och Vovvo. De kallas även för Babblarna i G-mix. Tanken är annorlunda med dessa figurer. Namnen är nästan desamma som förut. Skillnaden är den att konsonanten i namnen har blivit utbytt och vokalen är den samma som tidigare. Det som är nytt i G-mixen är att det är enbart är fyra Babblare och de har fått två nya vänner, nämligen fågeln Faffa och hunden Vovvo.

Arbetet med Babblarna bygger som sagt på Karlstadsmodellen och tecken. Detta återkommer vi till nedan. Materialet kan användas av både förskolor och privatpersoner.

1.3 Böckerna om Babblarna

Det finns sex böcker om Babblarna. Varje bok fokuserar var och en på olika begrepp. Böckerna är anpassade för att även barn ska kunna sitta och bläddra i dem på egen hand. Det är många färgglada bilder. Texterna är lätta att förstå och skrivna på ett sätt som gör att ett socialt samspel kan uppstå i exempelvis en förskola där de vuxna läser för barngruppen. Hatten förlag som har utvecklat böckerna har till varje bok gjort ett memoryspel. Spelen kan barnen använda för att leka med eller användas som spel tillsammans med böckerna. Korten som tillhör spelet kan nämligen utnyttjas som sekvenskort för att "spela upp" boken. Som exempel kan barnen själva använda dessa kort för att återberätta boken för sina kamrater på förskolan.

Första boken har titeln "Dadda hälsar på" där begreppet "vem" ligger i fokus. I just den här boken kommer barnen att få följa med när Dadda hälsar på sina babblarvänner. De barn som lyssnar på boken kommer att få gissa vem det är av Babblarna som bor bakom de olika dörrarna som Dadda stannar vid. De lyssnande barnen kan också låtsas att de är Dadda som knackar, ringer eller bankar på dörren. Detta sker genom att de får knacka på dörren som visas i boken, eller låtsas att de ringer på dörren på en ringklocka som visas på bilden bredvid dörren.

I den andra boken "I Babblarnas hus" är det fokus på begreppet "vad"? I den här boken får barnen möjlighet att "se in" i varje babblares hus. Barnen kommer bland annat att få låtsas kika genom ett nyckelhål och även få titta bakom ett duschdraperi, där de kommer få se vad de olika Babblarna gör i sina hus. Genom att bläddra i boken ser barnen vad som döljer sig bakom nyckelhålet eller duschdraperiet. Vid högläsning ur boken kan exempelvis barnen få besvara frågan "vad händer därinne?". Genom att barnen får ge svar på den frågan övas deras språkliga tal och uttal. I den tredje boken "I Bobbos väska" är det fokus på begreppet "vems?". Där kommer barnen få hjälpa Bobbo att tömma sin väska där han samlat på sig sina vänners saker. Barnen får även möjlighet att benämna olika föremål och koppla dessa till varje babbel. Den fjärde boken "Var är Babbas saker?" där har Babba tappat bort sina saker och barnen får då möjlighet att hjälpa till att hitta dem. I den här boken fokuseras begreppet "var?". Sakerna är gömda i det aktuella uppslaget i boken och barnen får peka och beskriva var någonstans sakerna är. Barnen får då träna på prepositioner. Femte boken heter "Babblarnas stompalång bok". Här handlar det om begreppet "vem?". I boken får vi följa med bilen Tut och cykeln Pling när de besöker alla Babblarna i Babblarnas dal. Barnen får under bokens gång gissa vilken av Babblarna de möter och boken bygger mycket på repetition. Sjätte boken heter "Fingerresan". Denna bok fokuserar mer på ljudet än talet och även olika tonlägen i ljudet. Alla böckerna avslutas med bilder på vilket vis läsaren med hjälp av tecken som stöd kan förstärka det talade språket.

1.4 Sång och musik

Babblarmaterialet innehåller även tre sånger. Dessa är ”Första låten”, ”Stompalång tut pling sång” och ”Bergochdalbanebit”. I övrigt finns det flera sånger som olika förskolor och talpedagoger skapar och skapat själva i samband med deras arbete med Babblarna. Ett exempel på detta är följande där melodin från ”Björnen sover” används.

Bobbo bollar
Babba badar
Bibbi bygger torn
Doddo står i duschen
Diddi diskar disken
Dadda dansar och har disco i sitt gröna skåp.
(personlig kommunikation, 151005)

På Babblarnas hemsida kan barnen spela olika spel, lägga pussel, få tips och idéer på pyssel och titta på olika bilder som visar hemmagjorda babblar. Det finns en länk där barnen kan se musikvideon till de två första sångerna². De kan se en video om att lära sig tecken och de kan även läsa boken ”Dadda hälsar på” som webbsaga. För övrigt finns även det på hemsidan information om de appar som kan laddas ner på app store, dessa är ”Bobbopp, Babbapp Lite och Babbapp”. Att arbeta med Babblarnas appar och därmed arbeta med IKT, lärs sig barnen att utvecklas inom den digitala tekniken. IKT är en förkortning för Informations- och Kommunikationsteknik. Skaparna av hemsidan jlsu.se (www.jlsu.se) menar att IKT handlar om att barnen får i förskolan lära sig om de olika programmen och vilka appar det finns samt vad de kan göra med dessa och hur dessa kopplas till pedagogik.

1.5 Karlstadsmodellen

Karlstadsmodellen är en modell som är i ständig utveckling då ny kunskap tillkommer. Karlstadsmodellen utvecklas genom att personal på förskolor, skolor och annan dagligverksamhet, föräldrar och forskare samarbetar. Modellen riktar sig inte till någon speciell ålder eller till barn med någon diagnos utan kan användas av alla åldrar med eller utan diagnos (karlstadsmodellen.se). Johansson (u.å.) är grundare till Karlstadsmodellen och benämner modellen som en tankemodell och att den används som en hjälp till barns språkträning oavsett ålder. Johansson betonar att det inte är en metod utan en modell att använda som hjälpmedel i språkträning.

Modellen innehåller material som handlar om tankarna kring språket och dess betydelse för de individer som använder modellen i fråga som ett stöd. En grundtanke med Karlstadmodellen är att den ska kunna bidra till ett mer demokratiskt samhälle med flera språkande individer genom att ge alla en möjlighet till en bra språkutveckling. De grundläggande begreppen språk, språkutveckling och språkträning fokuseras i Karlstadmodellen. Genom att använda ett material som har Karlstadmodellen som grund innebär det att barnen kan stödjas i sin utveckling på ett långsiktigt sätt. Samtidigt skapas förutsättningar för att vidareutveckla det befintliga materialet (www.karlstadsmodellen.se).

Karlstadmodellen är byggt på ett humanistiskt sätt för att förstå individen och utvecklingen (karlstadsmodellen.se). Individerna är i centrum och Johansson (u.å.) betonar att varje individ är unik.

² Första låten och Stompalång tut pling sång

1.6 TAKK

Att arbeta med språkutveckling och ha som mål att barnet får ett talande språk kan ta lång tid menar Carbone, Sweeney-Kerwin, Attanasio och Kasper (2010). Under den tiden, speciellt för barn med språkliga svårigheter, är barnen utan ett effektivt sätt att kommunicera. Carbone et al. visar på att flera studier ger stöd till att använda tecken som stöd för att på ett funktionellt sätt kunna kommunicera. De menar att kombinationen av tal och tecken som stöd hjälper barn med ett ännu inte fullt talat språk att göra sig förstådda och hjälper dem vidare i sin språkutveckling. På hörselbokens hemsida står det om tecken som stöd och att det är ett teckenstöd samt ett sätt att kommunicera. För närvarande kallas det för TAKK³. Förut benämndes det som TSS⁴. När TSS används tecknas det oftast enbart det betydelsebärande i en mening (Hörselboken, 2014). Teckna.se beskriver tecken som alternativ och kompletterande kommunikation som ett sätt att kommunicera och som används av hörande barn och vuxna. TAKK är inte ett språk i sig utan ett stöd som används som komplement till det talande språket. Tecken kan användas av alla. Genom att använda tecken som komplement använder barnen alla sina sinnen detta medför att de ökar koncentrationen och blir mer konkreta. Genom att använda tecken med de yngsta barnen kan även dessa vara delaktiga i samtalen innan deras språkförmåga har utvecklats helt. Metoden med tecken är något som kan användas hela tiden. Användandet av tecken är lättillgängligt då det inte behövs något material och det gör att barnen får en bättre förståelse för vad som sägs. Barnen förstår även att tecken är ett sätt att kommunicera. Genom att pedagoger arbetar med tecken i förskolan förstärks sammanhanget mellan tecken och talspråk. Arbetet kan anpassas till att hjälpa barnen att erövra språket tack vare att det kan anpassas till barnets utvecklingsnivå. För att kunna arbeta med tecken krävs det att barnen har tillgång till en miljö där de uppmuntras till att utvecklas i både kommunikation och tecken. På hemsidan www.teckna.se kan vi läsa mer ingående om hur TAKK används. Boel Heister Trygg arbetar som Logoped och använder TAKK i sitt arbete. Hon skriver bland annat följande om TAKK:

TAKK är en metod för att interagera och lära regler för språk och kommunikation. De tecken man kan ska man direkt inflika i sitt tal, i alla situationer, hela dagen... Ju mer barnet ser tecken runt sig desto troligare är det att barnet kommer att ta till sig detta sätt att kommunicera. (Heister Trygg, 2015-09-09)

³ TAKK är en förkortning av – Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation

⁴ TSS är en förkortning av – Tecken som stöd

2. Litteraturgenomgång

Vi går nedan in på vad forskning tar upp om barns språkutveckling överlag och att forskning pekar på hur viktigt det är att stödja barn i deras språkande för litteracitet utveckling i skolan. Vi tar även upp vad forskning säger om språkutveckling med fokus på de olika delar som ingår i språkmaterialet Babblarna, som högläsning, barns delaktighet för att främja deras språkutveckling, sång, fonologisk medvetenhet, språkljudsmedvetenhet och användning av tecken för att stödja det talade språket. De databaser som används för att få fram nedanstående forskning är Higgins och ERIC. De sökord som gav relevant forskning kring det valda ämnet var manual signs, tecken som stöd, TAKK, early childhood education music, early childhood education participation samt early childhood education literacy.

2.1 Barns språkutveckling och dess betydelse för vidare utveckling

Svensson (1998) skriver i sin avhandling om barn från treårsåldern som gärna berättar om vad de upplevt. Hon menar att barnen är nyfikna och därmed också frågar mycket. Svensson påvisar även att barn gärna repeterar vad de hör och vad de själva säger. Vid treårsåldern utgår barnet oftast ifrån sig själv och sitt eget perspektiv och vill gärna prata om sina egna upplevelser. Barnets ordförråd utvecklas mycket under treårsåldern men trots det kan de ha vissa svårigheter att skilja mellan olika föremål och därför sätter de gärna samma namn på saker, ett så kallat samlingsnamn (a.a.). Som exempel nämner Svensson att flera sorters insekter kan ingå under ett gemensamt samlingsnamn som för barnen då kan bli "getingar" när de samtalar om dessa i förskolan och hemma.

Förutom ovanstående diskuterar Svensson (1998) barnets utveckling vid fyraårsåldern. Svensson anser att barnen ökar sin förståelse om språket i den åldern och får lättare förståelse för att kunna sätta sig in i andras situationer. Barnen har även utvecklat en förmåga att kunna anpassa sitt språk efter den person de pratar med. De använder oftast ett mer komplicerat språk då de pratar med en vuxen än om de pratar med en kompis (a.a.). Svensson skriver att språket och uttalet liknar den vuxnes tal och deras meningsuppbyggnad och barnen kan då i en större utsträckning ha ett samtal och kunna sätta sig in i den situation som lyssnaren befinner sig i.

Beträffande barn i femårsåldern anser Svensson (1998) att de har en utvecklad förmåga till att kunna ha givande samtal med både vuxna och barn. De kan dessutom använda sig av rollekar. De kan även i sina samtal och diskussioner återberätta och tolka olika sagor och berättelser. Genom detta utvecklas de till att kunna få större förståelse för längre sagor och berättelser (a.a.). Svensson påpekar också att när barnen är i femårsåldern så är deras språk mer balanserat och realistiskt. Barnen har kunskap om att kunna bilda meningar. De kan dessutom använda sig av olika slags prepositioner (a.a.). Svensson betonar även vikten av förskolepedagogernas förhållningssätt och deras arbetssätt. För att stimulera barnen i deras språkliga utveckling är synsättet en avgörande faktor. Det är också betydelsefullt att förskollärarna tänker på vad för material som finns att tillgå och hur detta ska användas för att också göra miljön inbjudande både inomhus och utomhus (a.a.).

Forskning som Cooper (2010) gjort om yngre barn visar att det sker en språklig utveckling redan när de är spädbarn och att den forskningen visar att lärandet sker på tre övergripande nivåer. Nivåerna innebär att lärande drivs av kretsar i hjärnan. Att lärande är uträknade och lärande sker i sociala möten. Att stödja barnens språkliga utveckling

tidigt är något som Wedin (2010) pekar på. Hon anser att det är viktigt att barnen påbörjar sin språkutveckling tidigt för att underlätta deras fortsatta skolgång. I de svenska skolorna som hon tar upp i sin studie talas det i dag ett skolspråk. Axelsson och Jönsson (2009) betonar att det är skillnad mellan vardagsspråk och skolspråk. Hon menar att barnen är beroende av att lära sig skolspråket eftersom det är ett språk som oftast förmedlas i skrift. Wedin (2010) tar också upp vikten av att ge barnen en utvecklad bas till ett grundläggande språk redan när barnen börjar på förskolan. När barnen blir äldre kommer de genom skolan att kunna vidareutveckla sin läsförståelse och deras strävan att se hur olika texter är uppbyggda. Wedin anser att det är betydelsefullt att barn får prata om olika texter och få ytterligare kunskap inom språk och läsning.

Fleury et al. (2014) hävdar att innan barn börjar med formel läsning i skolan så utvecklar de grundkunskaper som kan kopplas till hur de lyckas med litteracitet i skolan. Genom att vistas i en miljö rik på literacitet får barnen en förståelse för varför de läser. De kan identifiera bokstäver samt blir medvetna om konversationer och förstår hur en historia berättas (a.a.). Spencer, Kaschak, Jones och Lonigan (2014) skriver om språkutveckling hos barn och pekar på att ett rikt ordförråd är betydelsefullt för barns litteracitetsutveckling. Grunden till ett rikt ordförråd där barnet förstår ordböjningar, synonymer, i vilket sammanhang ord ska användas och vad ord innebär eftersträvas tidigt i förskoleåldern och utgör en stark grund för barns kunskaper i litteracitet (a.a.). Spencer et al. menar att barn som inte har ett så utvecklat ordförråd har svårare med litteracitet när de börjar skolan. Ett sätt att arbeta med att stärka barns språkutveckling och därmed deras ordförråd är genom högläsning vilket vi kommer in på nedan.

2.2 Läsningens betydelse för språkutveckling

Morrow (2005) tar fram forskningsresultat i sin studie som visar att den aktivitet som är mest betydande i förskolans verksamhet är högläsning i barngrupp. Genom att läsa för barn i förskolan utvecklar barnen sin läsförståelse och enligt Morrow bildar barnen då även ett bredare ordförråd. Detta bekräftar även Wedin (2010) som gjort en studie där hon undersökt hur berättelsen kan användas som ett verktyg för att stödja barns språkutveckling. Det är i berättandet som de yngsta barnen kan utveckla sin språkförståelse. Genom att lyssna lär sig barnet exempelvis att använda sig av meningar. Cooper (2010) tar upp att berättande ofta är en social händelse och att det är i samspelet med andra som barn knyter an och att ett lärande kan ske. Cooper menar även att barnböcker har ett bredare ordförråd och att språket är uppbyggt på ett annat sätt än det vardagliga språket som barnen hör. Enligt Cooper så har barnen större chanser att utveckla ett mer nyanserat ordförråd som ökar deras minnesförmåga om de får höra sagor och berättelser dagligen. I sin artikel tar Sherry Brown (2014) upp forskning som organisationen NELP, The National Early Literacy Panel, har genomfört. NELP har haft fokus på att komma underfund om vad som kan hjälpa förskollärarna när de i sitt arbete ska stödja barns språkliga utveckling. De har även granskat hur förskolan arbetar med barnens läskunnighet. Barn i förskolan läser ofta böcker tillsammans. Det handlar om både högläsning och att barnen själva sitter och bläddrar i böckerna. Då menar Sherry Brown att barn läser de bilder som visas i böckerna. Genom detta utvecklar barnen sin språkliga förmåga och deras ordförråd på egen hand. Korat, Shamir och Segal-Dori (2014) anser att vilket sätt och hur mycket barn exponeras för språk påverkar deras språkliga utveckling. De påstår även att barn bör höra samma berättelse minst tre gånger för att deras språk ska utvecklas av berättelsen ifråga. I sin studie undersökte Korat et al. läsning av e-böcker och hur de påverkar språkutvecklingen. Till skillnad mot högläsning av vanliga böcker där en vuxen finns med och förklarar samt integrerar, så

var e- böckerna utformade med ett lexikon. På grund av detta skedde ingen integration. Författarna kom trots det fram till att barn som läser e-böcker själva med lexikon utvecklar sin ordförståelse bra och att det kan vara ett fint komplement till högläsning med en vuxen.

2.3 Delaktighetens betydelse för språkutveckling

Enligt ovanstående resonemang anser många forskare att högläsning förbättrar barnens språkutveckling. Barnens egen delaktighet i högläsning har stor betydelse för deras språkutveckling. Enligt Morrow (2005) kan förskollärarna öka utvecklingen hos barn i olika aktiviteter genom att diskutera böcker och arbeta vidare med texterna tillsammans med barnen. Därmed förbättras barnens ordförråd samt deras språkliga utveckling och meningsuppbyggnad. Även Wedin (2010) menar att det är betydelsefullt för barn att få tid till att prata och berätta om saker som de varit med. Genom att få en längre stund att prata ostört tränar barnet sitt språk bättre och lär sig att uttrycka sig bättre och att använda hela meningar när de talar (a.a.). Wedin skriver även om berättelsens betydelse. Det är i berättandet som de yngsta barnen kan utveckla sin språkförståelse. Genom att lyssna lär barnet sig exempelvis att använda hela meningar.

Fleury, Herriott-Miramontez, Hudsson och Schwartz (2014) lyfter fram begreppet dialogläsning. Med dialogläsning menar de att den vuxne ställer frågor och diskuterar med barnen medan den vuxne läser. Detta gör barnen delaktiga vilket främjar deras språkutveckling. Genom att öka barnens delaktighet får de mer verbal träning. Mer tid spenderas kring tryckt material. Barnen kan genom att vistas i en miljö rik på literacitet bli medvetna om varför de läser. De lär sig också förstå hur de kan identifiera bokstäver samt hur de kan tolka konversationer och förståelse för hur en historia berättas (a.a.). Fleury et al. hävdar att högläsning där barn ges tillfälle att diskutera och ställa frågor är den viktigaste metoden för barnens utveckling i litteracitet.

2.4 Sången och den fonologiska och språkliga medvetenheten

Cooper (2010) har förutom historieberättande även forskat på sångens betydelse för språkutvecklingen. I sin artikel tar han upp att barn som redan i fosterstadiet fått höra musik härmar läten tidigare än barn som inte fått höra musik i fosterstadiet. Cooper menar att de yngre barnen har lätt att se och höra mönster. Musik är uppbyggt i mönster. På grund av det har de lätt att ta till sig den är det bra att använda sig av musik för att stimulera lärandet. Cooper anser att musik och historieberättande borde vara en daglig aktivitet i barns vardag. Barn som upplever musik och berättelsestunder dagligen kan ge mer aktiv respons samt vara mer mottagliga och lyssna bättre (a.a.). Även om Cooper förespråkar både historieberättande och sång påstår han att barnen får ett mer nyanserat ordförråd med hjälp av sång.

2.5 Teoretiska perspektiv på barns språkutveckling

Nedan presenteras Piagets (1896-1980) forskning kring barns utveckling beträffande språk. Sedan kommer vi in på att Vygotskij (1896-1934) istället bestrider dessa tankar och belyser det sociokulturella perspektivet som vi valt att utgå från i denna studie.

Piaget var enligt Smidt (2010) mest känd för sin teori om att alla barn utvecklas enligt åldersrelaterade utvecklingsstadier. Smidt menar att Piaget ansåg att det inte var till någon nytta att ge de yngsta barnen verbala förklaringar förrän de är i rätt utvecklingsfas. Han menade att barn som inte var redo inte förstod resonemang. Den

vuxnes roll var endast att välja vilka aktiviteter barnen skulle göra inte att socialt vara där som stöd för barnen. Smidt tar även upp att Piaget ansåg att barnens tidiga språk var både ologiskt och icke socialt. Lärande sker på det individuella planet mer än det sociala planet och efter barnets stadie i utveckling.

Vygotskij såg enligt Smidt annorlunda på barns språkutveckling än Piaget. Han menade att barnets tidiga språkande visst var socialt. Enligt Sträng och Persson (2003) var det Vygotskij som ansåg språket utvecklas i aktivitet och samspel med andra. Genom att kommunicera med andra blir människan delaktig i sin omvärld. Vygotskij påverkades enligt Smidt (2010) av Charlotte Bühler som enligt sin forskning sett att barn redan vid ett års ålder ägnar sig åt social kontakt genom vokala aktiviteter som sång eller upprepningar av ord eller ljud. Smidt påstår att barnen är omgivna av språk och språkljud hela tiden och barnen härmar dessa ljud. När barnen härmar ljuden som de hör tränar de även upp munmotoriken och de muskler som behövs för att forma ljud och ord. Vygotskij hävdade att språket är ett viktigt redskap att ha med sig. Han menade att det verbala språket är en stor del av kommunikationen. Säljö (2010) gör gällande att Vygotskij sa att varje person är bra på att skapa tillfällen och olika sätt att kommunicera. Säljö hänvisar då till Vygotskij som pekar på att dessa tillfällen kan vara punktskrift för synskadade och teckenspråk för hörselskadade. Säljö hävdar att Vygotskij var övertygad om att tanken och språket var sammankopplade och att det är i samspel med andra vi utvecklas. Han kom fram till att människan utvecklas bättre i interaktion med andra. Därför är det sociala samspelet i leken av stor betydelse för språket enligt Vygotskij. Vygotskij menade att under olika socialiseringsfaser kan barnen ta till sig normer och regler och lär sig att hantera dessa, vilket har stor betydelse för det sociokulturella perspektivet som beskrivs nedan utifrån Sträng och Perssons (2003) resonemang. Säljö hänvisar även till en forskare vid namn Dewey, vars forskning baseras på hans föreställningar om att det är genom handling vi lär oss. Han arbetade utifrån det sociokulturella perspektivet och använde sig av begreppet "Learning by doing".

Människan lär sig genom att vara aktiv enligt Sträng och Persson (2003). Allt som finns runt om oss har stor betydelse för varje individs utveckling. Kommunikation människor emellan spelar en central roll i det sociokulturella perspektivet enligt Sträng och Persson som hänvisar till Vygotskij. De menar också att det sociokulturella perspektivet innebär att vi människor anpassar oss efter situationen. Personer medvetengörs även om andras tillstånd. I förskolan möts många olika kulturer där barnen växer upp med olika regler och normer. Genom att alla är olika sprids kunskap som utvecklas genom leken och barnen lär sig då tillsammans samt erövrar kunskap om normer och värden. I och med detta socialiseras barnen in i samhället. Genom det sociala samspelet menar Björklund (2008) att vi utvecklas och påverkas. Barnens och de vuxnas förhållningssätt har betydelse för hur personer uppfattar situationer (a.a.). Smidt (2010) tar upp språkets betydelse för det sociokulturella perspektivet. I interaktion med andra är det med hjälp av språket som vi människor kan kommunicera. Det är genom umgänget med andra som människan lär sig och får erfarenheter vilket ger en bättre förståelse för omgivningen. Sträng och Persson (2003) pekar på Vygotskijs funderingar om att genom att umgås kan vi hjälpa andra att utvecklas.

2.6 Styrdokument

I detta avsnitt kommer vi att presentera vad styrdokumentet för förskolan tar upp om barns utveckling i språk och hur förskolan bör arbeta med språkutveckling.

Lpfö98 (Skolverket, 2010) har olika riktlinjer när det gäller språkutveckling och hur arbetslag ska arbeta för att främja barns språkutveckling. ”Språk och lärande hänger ouplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling. Förskolan ska lägga vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta till vara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen” (Skolverket, 2010).

De mål som förskolan har att sträva efter enligt Lpfö98 är:

- ”Att alla barn utvecklar ett nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp förståelse, samt utvecklar sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra” (s.10).
- ”Att alla barn utvecklar ett intresse för skriftspråk samt får förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner” (s.10).
- ”Att alla barn utvecklar ett intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig, tolka och samtala om dessa” (s.10).

Enligt nämnda mål ska förskolans arbetslag arbeta med språkutveckling på följande vis:

- ”Utmana barns nyfikenhet och begynnande förståelse för språk och kommunikation” (s.11).
- ”Ge barn möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera, dokumentera och förmedla upplevelser, erfarenheter, idéer och tankegångar med hjälp av ord, konkreta material och bild samt andra estetiska uttrycksformer” (s.11).

3. Metod

I detta avsnitt presenteras hur insamling av data gjorts och hur det har bearbetas.

I vår strävan att uppnå syftet som är att undersöka hur förskolepedagoger arbetar med att främja barns språkutveckling och då med språkmaterialet Babblarna har vi gjort intervjuer. Vi ansåg att intervjuer var det bästa sättet att få kunskap om och svar på de frågor vi hade om hur några förskolepedagoger använder sig av språkmaterialet Babblarna. Under intervjuerna förde vi anteckningar. Vi använde oss även av ljudinspelningar med hjälp av mobiltelefon för att underlätta den kommande utskriften. Att ha någon form av hjälpmedel för inspelning vid en intervju är viktig enligt Bryman (2011) annars kan intervjuaren gå miste om detaljer. Bryman beskriver även en intervjustudie som ett forskningsinstrument för att frågandet och bearbetningen av det tänkta syftet ska bli lätthanterligt och bli så trovärdigt som möjligt. Han tar även upp att en intervju kan genomföras på plats, i vårt fall på förskolan, eller via ett telefonsamtal.

3.1 Urval

Förskolorna valdes ut efter en sökning på kommunens hemsida och därefter tog vi kontakt med de förskolor som hade planerade aktiviteter under hösten 2015 vad gäller språk och Babblarna eller om de nyligen avslutat arbetet med Babblarna.

Intervjuerna genomfördes på sju olika förskolor. På en av dem genomfördes det två intervjuer. Två av de deltagande förskolepedagogerna fick intervju frågorna per mail och besvarade dem skriftligt.

Eftersom materialet med Babblarna är anpassat för de yngsta barnen i förskolan kom intervjuerna att ske med förskolepedagoger på förskolornas avdelningar där de yngsta barnen mellan 1-3år befinner sig. De förskolepedagoger som deltagit i studien benämns ibland som förskolepedagoger eller med figurerade namn som exempelvis Anna, Berit osv. Se nedan.

Förskola A - Pedagog Anna arbetar på en av avdelningarna för de yngsta barnen.

Förskola B - Pedagog Berit arbetar med de äldre barnen som är 3-5 år.

Förskola C - Pedagog Carina arbetar på avdelningen för barn 1-3 år.

Förskola D - Pedagog Disa arbetar på avdelningen för barn 3-5 år och pedagog Dorita arbetar på avdelning med barn 1-2 år.

Förskola E - Pedagog Eva arbetar med de barn 2-3 år.

Förskola F - Pedagog Felicia arbetar med barn som är 1-2 år.

Förskola G - Pedagog Gunvor jobbar på en av avdelningarna för de yngsta barnen.

3.2 Genomförande

Via telefonsamtal tog vi först kontakt med förskolechef och förskolepedagogerna vid respektive förskola. Detta gjordes efter att en sökning på kommunens hemsida genomförts. Under telefonsamtalen tog vi reda på vilka förskolepedagoger som har använt eller använder Babblarna i sin verksamhet. Bryman (2011) tar upp om kontakten med de personer som är tänkta att delta i studien. Den första kontakten med deltagarna till studien menar Bryman kan ske på telefon där de får information om vad som kommer att ske. I samband med kontakten med dessa förskolor fick nämnda chefer information om studien och dess syfte. Dessa informerades även om vad som kommer att ske under intervjun samt att deras deltagande kommer att vara anonymt och att de kommer att ha figurerade namn i studien. Tid för intervjun har därefter bokats med de förskolepedagogerna som sagt ja till deltagande i studien. De två förskolepedagoger

som deltog över en mailkonversation har även de fått tagit del av informationen om studien innan de besvarade intervjufrågorna i ett mail till oss.

De utvalda förskolepedagogerna har sedan fått lämna ett informerat samtycke om de vill delta i studien eller inte. Kvale och Brinkmann (2009) nämner att meningen med informerat samtycke innebär att personen som i vårt fall ska intervjuas har fått veta syftet med undersökningen. Förskolepedagogen i fråga deltar frivilligt i studien och har därför möjligheten att dra sig ur när hon eller han vill. De förskolepedagoger som deltar i studien fick sedan mer ingående information om arbetets syfte och planering inför intervjutillfället.

Efter att samtliga intervjuer genomförts har en jämförelse gjorts på den information vi fått genom intervjuerna, i detta fall de sätt olika förskolepedagoger arbetat med språkutveckling med hjälp av Babblarna.

3.3 Bearbetning av insamlad data

Genom att vi använde oss av inspelningar vid intervjuerna har vi fått tydliga svar på vad förskolepedagogerna hade att säga om sitt arbete med Babblarna. De ljudinspelningar som gjordes vid de sex intervjutillfällen som ägde rum på förskolans avdelning där förskolepedagogen arbetar gjordes med hjälp av mobiltelefon. Ljudupptagningen har sedan överförts från den mobiltelefon som användes vid varje tillfälle till en dator för att få bättre ljudkvalitet vid utskrift.

Analysen har gjorts genom att vi lyssnat och ”pausat” på den inspelning som gjordes. Detta har sedan kopplats till det sociokulturella perspektivet. Samtidigt har vi skrivit ned det som var nödvändigt för att kunna besvara studiens syfte och frågeställningar. Därefter utskriften studerats parallellt som vi hört på ljudupptagningen då den spelats upp i sin helhet.

Därefter har förskolepedagogernas svar delats in i olika kategorier för att underlätta resultatredovisningen. Dessa kategorier kommer att presenteras under resultat. Kategorierna kommer att användas som underrubriker i resultatredovisningen.

4. Resultat

Presentation av de åtta respondenternas svar på våra intervjufrågor följer här nedanför. Studies syfte var att få reda på hur förskolepedagoger arbetar med språkmaterialet Babblarna i deras arbete med att främja barns språkliga utveckling. Frågorna lyder hur Babblarna används samt hur uppfattar förskollärarna att materialet bidragit till barnens språkutveckling.

Intervjuerna som genomfördes har efter utskrift och analysering sammanställts och delats in i underrubriker. Dessa är följande

- Babblarna kommer till förskolan
- Användning och utveckling av Babblarna
- Efter arbetet med Babblarna
- Eventuellt fortsatt arbete med Babblarna

Texten efter varje underrubrik kommer att belysa förskolepedagogernas svar.

Förskolepedagogernas svar har skrivits ihop i löpande text men även med citat som vi valt utifrån utskriften.

4.1 Babblarna kommer till förskolan

Utifrån de åtta intervjuer som genomfördes på förskolorna har det genom analyserna framkommit att det är ett beslut av kommunen att låta förskolorna arbeta med Babblarna. Ingen av de intervjuade förskolepedagogerna har tvekat att börja arbeta med Babblarna som språkmateriale. Samtliga förskolepedagoger som deltog har haft eller har Babblarna som temaarbete och/eller att Babblarna genomsyrar hela verksamheten. Arbetet har pågått under flera år förutom vid en förskola som har avslutat arbetet med Babblarna, även om förskolan har materialet kvar för lek. Carina berättar att de började använda Babblarna efter att de sett materialet i "Teckenhatten"⁵ och "det var där intresset väcktes". Förskolan inhandlade materialet om Babblarna som då bestod av de första böckerna och de sex figurerna. Efter att de arbetat med det i ungefär 1-2 år bestämdes det att hela förskolleområdet som förskolan befinner sig i skulle börja använda materialet för att främja barnens tidiga språkutveckling. Språkutveckling är "väldigt stort". Det var alla åtta pedagoger som intervjuades eniga om. Det som var gemensamt i alla åtta svaren, var att "det handlar om allt". Det är något som börjar redan vid inskolningen och sedan följer barnet i dess utveckling. "Det börjar med att barnen lyssnar och försöker hitta språkmelodin", säger Carina. Helena beskriver det som att "det är allt från kroppsspråket till den verbala kommunikationen". "Språkutveckling är något som vi måste arbeta med för att uppnå de mål som står i läroplanen, det är extra viktigt om det finns barn med annat modersmål än svenskan" säger Disa. Det som även anses som ett språk är de tecken som används i förskolorna. "Det har blivit ett sätt att uttrycka sig och förmedla sina känslor".

4.2 Användning och utveckling av Babblarna

Babblarna har använts på flera olika sätt och inte bara efter den handledningen som finns till materialet från Hatten förlaget (u.å.). Det som tydligt är gemensamt i samtliga respondenters svar är att det är främst böckerna och figurerna som används. Sedan har förskolorna själva med tiden fört arbetet vidare och arbetat fram och upfunnit egna material och babblare. Det sker även många diskussioner mellan vuxen-barn och barn-barn i samband med att de använder böckerna och materialet. "Böckerna som är skriva om Babblarna är väldigt språkutvecklande i sig då de innehåller både text, bilder och tecken", säger Eva. De förskolor som deltagit i studien som har figurerna tillgängliga

⁵ Ett program som är databaserat och används för att lära sig använda tecken som stöd till det talade språket. En cd innehåller ca 1500 ord som visas i bilder, text och i en videobeskrivning.

för barnen samt det material som de själva tillverkat, har enligt förskolepedagogerna därmed sett att barnen leker mer omsorgsfullt med de mjuka figurerna som till exempel när barnen bäddar ned någon av Babblarna i dockvagnen. Anna betonar att det är ”häftigt att se hur de tecken som barnen tar efter från arbetet med böckerna, kan förstärka det talande språket”.

Det som är gemensamt för alla förskolor i studien är att de använder plastfigurerna till i stort sätt allt i sin verksamhet. Förskolepedagogerna kopplar sitt övriga arbete till dem. Anna berättar hur de har arbetat med färgerna och sedan kopplat varje färg till varje Babblare. Anna säger att

Nu har vi kopplat varje babbel till ett prioriterat mål. Så Bibbi till exempel är matematik och Diddi är skapande. Och då har vi valt att göra så att Bibbi följer med oss några veckor nu, då tänker vi matematik i det vi gör. Så även om vi är i skogen kommer Bibbi med uppdrag där. Att nu ska du samla tio kottar. Att vi tänker matematik i vad vi än gör... Då kommer Bibbi som en handdocka och ger uppdrag och via läroplanen och så är det mycket IKT nu så vi har förinspelat uppdrag och sånt som att det är Bibbi som pratar. Så jobbar vi nu och det blir så konkret med målen och att vi ser till att vi använder alla mål och så att vi inte missar något.

Två av förskolepedagogerna har tillsammans med barnen målat upp Babblarna på förskolans väggar inomhus och på fönstren i ett specifikt rum på avdelningen. Förskolepedagogerna kallar dessa rum för babblarrum. I den miljön får barnen lära sig mer om Babblarna. De får också använda sångpåsar⁶ med flertalet sånger som är omgjorda för att handla om Babblarna. Carina säger att de använder sig av utemiljön för de äldre barnen. Citatet nedan visar hur förskollärarna har utvecklat arbetet med Babblarna från arbetet tillsammans med sina ettåringar till arbetet med förskolans treåringar.

Ettåringarna kommer att få lära sig mer om babblarna genom miljön ... sen jobbar vi mycket med projektorn när vi sjunger och läser mycket ur boken där de knackar på med babblarna. Sen tvååringarna har ju självklart tillgång till rummet men utöver det så har de också en grupp en gång i veckan och där djupdyker vi lite mer. Till exempel så läser vi ur böckerna och första gången vi träffas så läser vi och använder tecken och sen andra gången vi träffas då kanske vi mer spelar upp den eller gör något ur den. Den boken om väskan, då har vi gömt föremålen ur den väskan så de fått leta efter dem och knutit ihop det så och sen har vi gömt plastfigurerna i väskan och även ute i skogen så de har fått leta och då får vi även prepositioner. Och treåringarna dom har fingerresan en gång i veckan och då är det mer språkmelodin, höga och låga ljud och det blir lite fler olika sammansättning så det blir lite svårare. ... Sen skapar vi mycket material själva också utifrån böckerna och spel och memory och att man får göra eget. Just nu gör vi ett pussel med kaplastavar då vi har limmat fast bilder på kaplastavar så man får bygga ihop. Om man tänker det här mix max spelet fast med babblarna. ... Barnen är också delaktiga till viss del. Barnen ville göra en babblarbil på gården. Fingerresan har vi gjort ute på gården också, vi upplevde att det var svårt att förstå ljuden, så då gjorde vi det utomhus så de fick göra det fysiskt, få det naturligt i kroppen, till exempel att låta när man åker ner för rutschkanan (Intervju med Carina).

Flera förskollärare har betonat att Babblarna är ett material som till mestadels är anpassat för de yngre barnen. Enligt Frida som deltog i vår studie och som har arbetat med Babblarna i femårsgrupp, var det barnen som var drivande. De bestämde att en av Babblarna skulle få ut och resa och upptäcka världen. Den resan började på en tågstation och på ett tåg som skulle till Stockholm. ”Bobbo” som blev den Babblare som skulle med på resan fick en papperslapp med ett meddelande runt halsen. Där kunde

⁶ En påse med dragsko innehållande ett antal olika ”sångförslag”.

man läsa att han ville ut och resa. ”Bobbo” skulle få se världen. På meddelandet fanns även ett telefonnummer och adress till förskolan som skickade iväg ”Bobbo”. Efter att ”Bobbo” åkt iväg med tåget mot Stockholm följde han med en familj till Norge för att senare åka vidare till Sri Lanka och till Panama. Efter ungefär sex månader kom ”Bobbo” tillbaka till förskolan efter sin resa med många bilder och brev som beskrev var någonstans ”Bobbo” hade varit och vad han upplevt.

Flera av de förskolor som besöktes har mycket av deras egentillverkade material framme och tillgängligt för barnen, men det fanns också en förskola som hade materialet mer otillgängligt. Materialet fanns då endast tillgängligt om det fanns en vuxen med bland barnen. En av de besökta förskolorna har materialet framme som leksaker för barnen. Barnen använder dessa hela tiden.

Ja det är hela tiden att de hämtar, vi har ju allting framme och tillgängligt. Det är inget som vi plockar undan. Utan barnen plockar fram och leker med babblarna. Och använder dem som vanliga leksaker och pratar till dem och de snappar ju upp namnen väldigt fort och vet vilken som är vilken, så de väljer verkligen vilken figur de vill leka med. ... Nu har vi kört babblarna i foto skärmarna, vi har knäppt kort på böckerna och då går den som en bok i den skärmen hela tiden så väljer man om man vill gå dit, de brukar ofta stå där. (Intervju med Anna).

I samband med ovanstående citat säger Carina att ”det ska finnas en vuxen med när Babblarna används, detta har bestämts med anledning att det är ett dyrt material att köpa in”. Gunvor nämner i sammanhanget att de inte har plastfigurerna framme av den anledningen till att ”de är små och lätt att de kommer bort”.

Som tidigare nämnts har samtliga förskolor som deltagit i studien tillverkat sitt eget material. Tre av förskolepedagoger har målat babblarna på avdelningens väggar och fönstren eller utomhus. Flera av förskollärarna har tillverkat sina egna spel.

Vi har laminerat bilder på babblarna som vi har vid skötbordet som barnen plockar med och vi samtalar om. Vi har gjort en mobil över skötbordet med pärlade babblare. Vi har gjort om ballongspelet med babblare, gjort memoryspel med babblare, gjort om snigelspelet med babblare. (Intervju med Helena)

Gunvor berättar att de tillsammans i arbetslaget och i barngruppen tillverkat ett babblarflygplan som de satt upp i taket på avdelningen. I flygplanet finns även babblarna uppsydda i filt-tyg. Denna avdelning har använt många gamla kartonger i sitt arbete med att utveckla eget babblarmaterial. De har bland annat gjort babblarbilar av kartonger som barnen ”kliver i” och håller upp, vilket gör att de ser ut som att de har dem på sig runt midjan. För att ”babblarbilen” ska fungera så måste barnen låta som den valda babbeln.

4.3 Efter arbetet med Babblarna

Av samtliga åtta förskolepedagoger som deltog i studien har alla positiva kommentarer att ge efter arbetet med Babblarna. Förskolepedagogerna i studien säger sig ha kunnat följa barnens utveckling och anser att de som inte har språket från första början har genom arbetet med Babblarna utvecklats och fått en god start i sin språkutveckling. De har till exempel kunnat börja ljuda Babblarnas namn. Carina menar att

Det finns många sätt att skapa tillfällen till diskussion med det egna materialet. Jag har märkt att flera barn som inte har haft språket, börjat ljuda namnen och börjat prata mer också i grupp. De har genom materialet vågat mer och vågar ta för sig att börja prata.

Barnen som har språket sedan tidigare har kunnat förklara för sina kamrater eller hemma om vad de gjort med Babblarna i förskolan. Förskolepedagogerna menar att barnen därmed fått kunskap om hur viktigt det är att kunna kommunicera med andra.

Det är ju, jag tror att det som lockar är färger och formerna. Att det är tilltalande och musiken. Det var nog så det började med babbelsången. Några barn hade hört den hemma och blev jätteglada när de fick höra den. Det är mycket glädje, det ger mycket glädje och att vi tycker att det är roligt så tycker barnen också att det är roligt, så det är ett väldigt lätt material att jobba med. Det smittar av sig på barnen att de vuxna tycker att det är roligt. Det är ett enkelt material, inte så många sidor i en bok, de orkar sitta och lyssna och vill gärna läsa den flera gånger på rad. Barnen introducerar babblarna till hemmet. Vi har visat babblarna för föräldrarna så att även de blivit involverade. Sången och musiken är en bra inkörsport. Det är en trygghet även för nyinskolade för att det blir så igenkännande. Namnen på Babblarna är så lätta att säga och barnen har lärt sig färgerna. (Intervju med Anna)

Sammantaget är förskolepedagogerna eniga om att det är ett material som är dyrt att köpa in och att det till viss del är begränsat till de yngsta barnen. Sedan finns det även material som kan vara för svårt för de yngsta barnen och då det är mer anpassat för de barn som är något äldre. Carina säger följande:

Det är ju dyrt att köpa in men och andra sidan så håller det ju så man tjänar ju in det. Jag har inte känt att de är något negativt så. Memoryspel som följde med spiralböckerna var väldigt svåra men vi trodde att de skulle passa de yngsta men det var nog för de äldre så vi har fått anpassa det lite mer så att det passar.

4.4 Eventuellt fortsatt arbetet med Babblarna

På frågan om hur förskolepedagogerna kommer att arbeta vidare på förskolan med Babblarna svarar respondenterna följande:

Berit säger att ”de har avslutat arbetet med Babblarna på deras avdelning även om figurerna och de egentillverkade figurerna finns kvar i verksamheten för barnen”. Att de avslutat sitt arbete med Babblarna innebär att de avslutat arbetet med Babblarna som tema och gått vidare till ett nytt tema. De övriga förskolorna kommer att fortsätta som tidigare och fokusera på det som barnen är intresserade av. De som börjat arbeta med att koppla Babblarna till de prioriterade målen kommer att fortsätta med det. Sedan kommer flera av förskolorna att försöka vidareutveckla sitt arbete med att få in Babblarna i miljön både inomhus och utomhus.

5. Diskussion

Med studien vill vi undersöka hur några förskolepedagoger arbetar med språkmaterialet Babblarna och hur det kan användas på olika sätt för att stödja barn i deras språkutveckling. Vi ville även ta reda på om de förskolepedagoger som använt sig av Babblarna uppfattat att arbetet med materialet främjat barnens språkutveckling. Vi kommer nedan att föra en diskussion kring vårt resultat som analyserats utifrån våra intervjuer och utskrifter.

5.1 Metoddiskussion

Det finns flera olika material avsett till utveckla barns språk förutom Babblarna. Två av dessa är Språktåget och X-2000. Vi har valt att inte beskriva dessa material utan fokusera på språkmaterialet Babblarna.

Fem av intervjuerna genomfördes på förskolorna i enskilda rum. Intervjufrågorna har använts mer som ett stöd under besöket för att genomföra en naturlig diskussion med förskolepedagogerna där de själva fått berätta om sitt arbete med Babblarna. Därmed har våra frågor besvarats på ett naturligt sätt. På grund av avståndet till två av förskolepedagogerna skedde dessa två intervjuer via mail till oss. Dessa förskolepedagoger hade själva tagit kontakt med oss för att visa intresse och då fått information och intervjufrågor från oss via mail. Detta kan ha påverkat intervjusvaren då vi inte fått tagit del av någon personlig kontakt eller något inbokat möte. Flera av våra intervjufrågor har under studiens gång redigerats. En fråga som handlar om materialet är språkutvecklande eller inte har tagits bort i samband med de första intervjuerna. En följdfråga som uppkom vid varje intervjutillfälle var att vi ställde frågan om det fanns något mer som de ville tillägga.

Vårt mål var att genomföra tio intervjuer på tio olika förskolor med de förskolepedagoger som arbetar med de yngsta barnen och som använder sig av materialet Babblarna. Detta var inte möjligt eftersom det inte fanns många förskolor till vårt förfogande samt på grund av flera förskolepedagoger tackade nej till att medverka i studien av personliga skäl. Trots detta anser vi ändå att vårt insamlade material ger svar på studiens syfte.

5.2 Resultatdiskussion

Vår studie visar hur åtta förskolepedagoger på olika sätt arbetar med språkmaterialet Babblarna som ett stöd till att främja de yngsta barnens språkliga utveckling. I studien berättar vi även hur flertalet förskolepedagoger vidareutvecklat Babblarna till ett eget material i arbetslaget samt i den egna barngruppen.

Babblarna bestod till en början av fyra böcker och sex plastfigurer samt de spel som ingår i böckerna. Detta material har används flitigt på förskolorna där de åtta förskolepedagogerna som vi intervjuar arbetar på. Wedin (2010) tar upp vikten av att barnen får samtala med varandra om något de varit med om eller om något specifikt som ett gosedjur eller en favoritleksak. Genom att arbeta kring böckerna har barnen fått möjlighet att diskutera och reflektera. Detta hör ihop med Coopers (2010) resonemang om att barnböcker har ett bredare ordförråd och ger därmed barnen en möjlighet till att utveckla sitt ordförråd. Cooper bekräftar det Morrow (2005) studerat om högläsningen i förskolan. Samtliga förskolepedagoger som deltog i studien är eniga om att språkutveckling sker i det sociala samspelet vilket bekräftar Vygotskijs sätt att se på utveckling av språket. Vygotskij menar att det är i samspel vi människor utvecklas i motsats till Piaget som menar att utveckling sker individuellt. Vi anser att både

Vygotskij och Piaget har intressanta uppfattningar om barns utveckling men vi är mer inriktade på det sociokulturella perspektivet som Vygotskij förespråkar. Även om utveckling till viss del sker på det individuella planet som Piaget menar så sker en vidarutveckling i samspelet med andra.

I studiens inledning nämndes Babblarnas namn och att de är namn som är lätta att säga även för de barn som inte har det talade språket än. Vi har genom förskolepedagogernas redogörelser kunna få bekräftelse på att namnen är enkla att uttala för barnen. Detta kan jämföras med Smidt (2010) som påpekar att det är en bra start för barnen när de ska lära sig mer om att härma och använda det som en övning till att utveckla det talande språkets. Även Svensson (2009) nämner att barn gärna börjar med att upprepa ord i två stavelser som exempelvis "ma-ma" och "da-da". Detta tränas i språkmaterialet Babblarna genom deras namn.

De förskolepedagoger som deltagit i studien har på olika sätt använt Babblarna som både temaarbete, som leksaker samt som hjälpmedel för att komma in på andra teman som förskolan ska arbeta med. Ett exempel är temaarbete om vatten, då kan barnen få testa om Babblarna flyter eller sjunker. Vi har också upptäckt att Babblarna är synliga i stort sätt alla rum på de avdelningarna vi besökte. Förskolepedagogerna har varit eniga om att Babblarna är ett material som passar de yngsta barnen (1-3 år). Babblarna är lätta att använda i verksamheten eftersom de fångar upp barnen med sina tydliga färger och former. Enligt förskolepedagogerna är många barn redan bekanta med Babblarna sedan tidigare. Sångerna om Babblarna med tillhörande video är populära bland föräldrar att visa de yngre barnen. Att använda sig av sångerna i materialet var något samtliga åtta förskolepedagoger i studien sa att de gör på olika sätt. Cooper (2010) menar att barn har lätt att höra mönstret i musik och på så sätt tränar språket på ett roligt sätt. Sångerna i Babblarna är enkla, upprepande och medryckande, vilket gör språkträning lustfyllt och enkelt att arbeta med.

Förskolepedagogerna nämnde även deras arbete med tecken som stöd som finns med i böckerna om Babblarna. Gunvor beskriver hur deras förskola använder sig av tecken. Hon påpekar att "användandet av tecken varierar då pedagogerna kan olika mycket och är olika intresserade av att lära sig".

En av förskolepedagogerna vi besökte har använt materialet kring Babblarna tillsammans med en femårsgrupp. Förskolepedagogen ansåg att "det var svårt att fånga just de barnen då de inte hade samma intresse som de yngre". I arbetet med de äldre barnen användes Babblarna mer som en grund till annat arbete som bestämdes av barnen. Detta innebär enligt oss att det går att använda Babblarna på olika kreativa sätt. Enligt vår tolkning kan det vara bra att använda sig av delar av materialet som exempelvis genom att nyttja en av figurerna för att starta ett temaarbete eller projekt.

De förskolor som har tillgång till Babblarna och dess material har fått det genom att cheferna i förskolans område har bestämt att det är ett material som alla ska använda sig av. Carina hade själv hittat materialet och frågat om tillstånd att köpa in materialet. Sammanfattningsvis menar vi att de åtta förskolepedagoger vi intervjuat visar alla det breda användningsområdet som Babblarna ger. Samtliga förskolepedagoger visar ett stort engagemang och beskriver hur de vidareutvecklat arbetet med Babblarna i deras strävan för att det ska genomsyra allt de gör tillsammans med barnen. De får in mer än enbart språkutveckling som materialet främst är ämnat till. Lpfö 98 skriver att förskollärare ska sträva efter att alla barn utvecklas på bästa sätt. Anna berättar om att "de fick in alla sina prioriterade mål utifrån läroplanen genom arbetet med Babblarna".

Gunvor menar att ”de som arbetar på förskolan tycker att målen blir mer konkreta och att det är lättare att se att de får med alla målen när de arbetar efter alla mål genom Babblarna”.

Anna beskrev enligt ovanstående citat att den förskola hon arbetar på har kopplat arbetet med Babblarna till flera av de mål som är prioriterade i Lpfö98.

Babba, tycker om att jobba med språket ”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra” (Lpfö 98, rev 10, s. 10). Diddi, tycker om att skapa ”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama” (Lpfö 98, rev 10, s. 10).

Detta kan kopplas till vad Gällhagen och Wahlström (2013) beskriver om hur sökningar i olika forum, exempelvis facebook. Detta kan vara till stor hjälp för förskolepedagoger då det kan dela med sig av tips och idéer om arbetet med Babblarna.

5.3 Slutdiskussion

Smidt (2010) tar upp Bühlers forskning om att barn redan i tidig ålder tränar språket i sociala aktiviteter som sång och upprepningar av ord och ljud. Detta menar vi kan direkt kopplas ihop med Babblarna som innehåller sång och upprepningar för att träna språket. Svensson (1998) belyser i sin avhandling barns nyfikenhet att lära sig och utvecklas samt att barn gärna upprepar det som de hör. Materialet kring Babblarna är ett material som enligt förskolepedagogerna vi intervjuat väcker barnens nyfikenhet naturligt med dess färger, former och böcker som lockar till att upptäcka. Morrow (2010) lyfter fram högläsningens betydelse för barns språkutveckling. Att göra barnen delaktiga i läsningen ger en ytterligare utveckling. Böckerna om Babblarna bjuder in barnen i läsandet genom att barnet får vara med och diskutera och fundera kring olika aspekter som sker i böckerna. Barnen studerar dessa olika saker samt får gissa vem av Babblarna sakerna tillhör.

Lpfö 98 (Skolverket, 2010) har riktlinjer som förskolepedagoger ska sträva efter. Ett exempel är ”att alla barn utvecklar ett nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp förståelse, samt utvecklar sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra” (s.10). Dessa mål om barns språkutveckling blir synligt i arbetet med Babblarna.

Tack vare att de intervjuade förskolepedagogerna berättat om materialet Babblarna har vi fått förståelse om att materialet är lätt att använda och går att vidareutveckla samt använda i olika sorters lärande situationer, inte enbart i syfte att främja språkutvecklingen. Vi har uppfattat att arbetet med att vidareutveckla arbetet med Babblarna har att göra med hur intresserade förskolepedagogerna är av materialet. Lärarnas betydelse och engagemang är även något som Svensson (2010) skriver om i sin avhandling. Hon hävdar att förskollärarens förhållningssätt och deras arbetssätt för att stimulera barnen i deras språkliga utveckling är en avgörande faktor. Spencer et al. (2014) påvisar vikten i att barnen får en bra grund i sin språkutveckling i förskolan. Detta underlättar barnens fortsatta utveckling i litteracitet då de börjar skolan. Arbetet med Babblarna ger en tidig grund i språkutvecklingen på ”ett roligt och utvecklande sätt” enligt de förskolepedagoger som intervjuats.

6. Referenser

Axelsson, M. (u.å.) *Skolverket.se*. Hämtad 2015-12-08, från http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.208816!/Menu/article/attachment/Litteracitet_flera_sprak.pdf

Axelsson, M. & Jönsson, K. (2009). *Bygga broar och öppna dörrar: att läsa, skriva och samtala om texter i förskola och skola*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Björklund, E. (2008). *Att erövra litteracitet: små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2009. Göteborg.

Carbone, V. J., Sweeney-Kerwin, E. J., Attanasio, V., & Kasper, T. (2010). Increasing the Vocal Responses of Children with Autism and Developmental Disabilities Using Manual Sign Mand Training and Prompt Delay. *Journal Of Applied Behavior Analysis*, 43(4), 705-709.

Cooper, S. (2010). Lighting up the Brain with Songs and Stories. *General Music Today*, 23(2), 24-30.

Fleury, V. P., Miramontez, S. H., Hudson, R. F., & Schwartz, I. S. (2014). Promoting Active Participation in Book Reading for Preschoolers with Autism Spectrum Disorder: A Preliminary Study. *Child Language Teaching And Therapy*, 30(3), 273-288.

Gällhagen, L., & Wahlström, E. (2013). *Lek och lär med surfplatta i förskolan*. Stockholm: Natur och Kultur.

Heister Trygg, B. *Teckna.se*. Hämtad 2015-09-09, från http://www.teckna.se/takk_folder_utskrift.pdf

Hörselboken. *Tecken som stöd*. Hämtad 2015-08-31, från <http://www.horselboken.se/faktadel/kommunikation/tecken-som-stod/>

JL Skolutveckling. *IKT*. Hämtad 2015-12-07, från <http://www.jlsu.se/ikt-i-skolan/>

Karlstadmodellen AB. Hämtad 2015-10-01, från <http://www.karlstadmodellen.se/karlstadmodellen>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Morrow, Lesley M. (2005) Language and Literacy in Preschools: Current Issues and Concerns. *Literacy Teaching and Learning*. 9(1), 7-19.

Mortensen, P (2013, 19 april) Babblarna hjälper barn med språket, dn.se. Hämtad 2015-09-10 från <http://www.dn.se/arkiv/kultur/babblarna-hjalper-barn-med-sprak>

Riddersporre, B. & Persson, S. (red.) (2010). *Utbildningsvetenskap för förskolan*. (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.

- Sherry Brown (2014). Language and Literacy Development in the Early Years: Foundational Skills that Support Emergent Readers. *The Language and Literacy Spectrum*. vol. 24, 35-49 <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1034914.pdf>
- Skolverket. (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. ([Ny, rev. utg.]). Stockholm: Skolverket.
- Smidt, S. (2010). *Vygotskij och de små och yngre barnens lärande*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Spencer, M., Kaschak, M. P., Jones, J. L., & Lonigan, C. J. (2015). Statistical Learning Is Related to Early Literacy-Related Skills. *Reading And Writing: An Interdisciplinary Journal*, 28(4), 467-490.
- Sträng, M.H. & Persson, S. (2003). *Små barns stigar i omvärlden: om lärande i sociokulturella samspel*. Lund: Studentlitteratur.
- Svensson, A. (2009). *Barnet, språket och miljön: från ord till mening*. (2., omarb. uppl.)
- Säljö, R. (2010). Den lärande människan. I Lundgren, U.P., Säljö, R. & Liberg, C. (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.
- Tisell, A. (u.å.) Hatten förlag, *Babblarna*. Hämtad 2015-09-09, från <http://www.hattenforlag.se/index.asp?mainId=105&cat1=109&cat2=200&show=200>
- Wedin, Å. (2010). Narration in Swedish pre- and primary school: a resource for language development and multilingualism. *Language, Culture and Curriculum*. 23(3), 219-233, doi: 10.1080/07908318.2010.515995

7. Bilagor

Bilaga 1 - Intervjufrågor

Syftet med denna studie är att undersöka hur förskolepedagoger arbetar med att främja barns språkutveckling genom språkmaterialet Babblarna. Som grund till studien kommer vi att använda oss av följande frågeställningar:

- Hur använder sig de förskolor vi undersökt sig av språkmaterialet Babblarna för att stödja barn i deras språkutveckling?
- Hur uppfattar förskollärare och barnskötare att barnen utvecklats språkmässigt genom arbetet med Babblarna?

Intervjufrågor

1. Hur länge har du arbetat inom förskolan?
2. Vad är språkutveckling för dig?
3. Hur kom förskolan i kontakt med språkmaterialet Babblarna?
4. Vad vet du om materialet när det gäller språkutveckling hos barn?
5. Hur använder du dig av Babblarna i verksamheten med syfte att stödja barns språkutveckling?
6. Vid vilka tillfällen används materialet av barnen?
7. Vid vilket tillfälle/vid vilka tillfällen används materialet av pedagoger?
8. Vilka fördelar är det med materialet Babblarna när det gäller språkutveckling hos barn?
9. Vilka nackdelar har materialet när det gäller språkutveckling hos barn?
10. På vilket sätt har Babblarna eventuellt utvecklats på din avdelning i syfte att stödja barns språkutveckling?
11. På vilket sätt kommer du att arbeta vidare med Babblarna på din avdelning för att stödja barns språkutveckling?

Bilaga 2 - Informationsbrev

Gävle 2015-10-22

Hej!

Vi heter Jessica Åberg och Jenny Lindberg och vi läser nu vår sista termin på förskolläraryrket vid Högskolan i Gävle. Vi skriver ett examensarbete om barns språkutveckling i förskolan. Syftet med examensarbetet är att undersöka hur förskolepedagoger arbetar med Babblarna utifrån en strävan att främja barns språkutveckling. Vi vill också undersöka om och i så fall hur förskollärare och barnskötare uppfattar att barnen har utvecklats genom arbetet med Babblarna.

Med er hjälp ser vi fram emot att få ta del av de erfarenheter ni har på förskolan beträffande arbetet med språkutveckling för de yngsta barnen. Vad anser ni om materialet Babblarna samt hur ni uppfattar ni barnens eventuella utveckling enligt ert arbete med materialet.

Er medverkan i studien är frivillig och intervjun kan avbrytas om ni skulle önska. Ni kommer att vara anonyma. De namn som framkommer i examensarbetet kommer att vara figurerade. Intervjun kommer att genomföras på er förskola och kommer ta ca 1 timme per person. En av oss kommer under intervjuens gång att anteckna och vi kommer även att spela in vad som sägs under intervjun.

Om ni har några frågor kring undersökningen eller om vårt arbete, ber vi er att kontakta oss (se nedan).

Tack på förhand för er medverkan!

Jenny Lindberg

Jessica Åberg

Handledare

Monica Hallström

Bilaga 3 - Bilder av Babblarna

Babblarna; Bobbo, Babba, Bibbi, Diddi, Doddo och Dadda.

De "nya" Babblarna: Gagga, Giggi, Goggo och Faffa, Sissi, Vovvo.

